

Традиционално и модерно

РЕНЕСАНСА „ТЕШКИХ” ДИВИЗИЈА

Обнова „тешких” дивизија копнене војске Оружаних снага Руске Федерације представљала је кључну тачку преокрета у процесу војних реформи, која је означила крај политике „уситњавања” њених ударних снага и отворила еру стварања масивних оперативних групација, способних за самостално извођење дубоких бојева и операција на широком простору карактеристичном за потенцијална руска ратишта

Пише Александар ЖИВОТИЋ

Распад источног блока, крах социјализма, распуштање Варшавског уговора и распад Совјетског Савеза оставили су тешке политичке, економске и војне последице на савремену Русију. Повлачење војних снага с територије Немачке и источноевропских земаља које су до тада биле део војног и политичког блока окупљеног око СССР-а, као и тешко економско стање, утицали су на рапидно смањење војних ефектива Руске Федерације. Војне реформе које су се спроводиле у условима крајње рестриктивног финансирања, борбе против сепаратистичких и терористичких покрета и недефинисаног друштвеног амбијента, сводиле су се често на убрзано скраћење и укидање низа команди, јединица, установа и војних школа.

Врхунац реформских захвата, који је започео на прелазу 2008. у 2009, а који је персонификовао министар од-

бране Анатолиј Сердјуков, подразумевао је прелазак на нову организацију јединица копнене војске. По том плану, укинуте су све преостале тенковске и мотострељачке дивизије, које су махом преформирани у бригаде, тако да су дотадашње армије уместо дивизијског добиле бригадни састав. У самој пракси нов систем показао се нефункционалним. Тврдње критичара реформи, који су поред традиционалних разлога за опстанак пуковских и дивизијских формација у руским оружаним снагама истицали да су Русији, с обзиром на карактеристике државне територије и главне стратегијске изазове, потребне снажне оклопне и механизоване групације, показале су се сасвим оправданим. Такође, јасно се видело да су команде бригада оптерећене гломазном организацијско-формацијском структуром самих бригада, које су имале по 9–12 јединица ранга батаљон-дивизион. Поред тога, заостравање односа са западним све-

том, све агресивније присуство снага НАТО-а на западним границама Русије и расламсавање кризе у Украјини, довели су до преиспитивања дотадашњег тока војних реформи.

ЗАОКРЕТ У РЕФОРМИ

Након дужег разматрања резултата дотадашњих реформских захвата и доласка на чело Министарства одбране Сергеја Шојгуа и генерала ар-

Фото: Министарство одбране Руске Федерације

мије Валерија Герасимова на чело Генералштаба, у новембру 2012. започео је процес убрзаног јачања руских оружаних снага. Приступило се и поновном образовању мотострељачких и тенковских дивизија. Априла 2013. поново су формиране 2. гардијска Таманска мотострељачка дивизија и 4. гардијска тенковска Кантемирска дивизија. Ешелони најпознатијих и најславнијих дивизија совјетске епохе приказани су јавности у новом сја-

ју на паради у Москви поводом Дана победе 2013. године. Обновљене дивизије су реафирмисане у нешто редукованијем облику. У почетку су имале по два тенковска, односно мотострељачка пука, да би у наредном периоду добиле своју савремену структуру, која у тенковским дивизијама подразумева два тенковска и један мотострељачки пук, уз самоходни артиљеријски и ракетни пук ПВО, самостални противоклопни дивизион, као и

самосталне батаљоне – извиђачки, за везу, инжињеријски, санитарски, ремонтни и за снабдевање и чете – за противелектронску борбу, беспилотних летелица, АБХО, евакуациону и командну, док су мотострељачке дивизије добиле по два мотострељачка и један тенковски пук. Остатак формацијске структуре код мотострељачких и тенковских дивизија се подудара.

Ескалација кризе у Украјини захтевала је појачано руско војно при-

УКРУПЊАВАЊЕ

Једну од најважнијих тенденција савремених војних реформи у свету представља и укрупњавање снажних оклопних и мотомеханизованих састава. Поред крупних јединица дивизијског ранга, које су у својим копненим снагама задржале армије САД, НР Кине, СР Немачке, Француске, Египта, Индије, последњих година су обновљене или формиране и у оружаним снагама Италије, Шпаније, Пољске и Румуније. Тиме су у пракси демантоване тврдње о историјској превазиђености дивизијске формације.

суство у западним деловима земље. За остварење такве замисли било је потребно формирање снажнијих тенковских и мотострељачких састава. Дотадашња 20. армија, која је базирала главним делом у Москвској и Новгородској области, пресељена је на запад земље. Њене јединице су распоређене на простору Вороњешке, Курске, Белгородске, Брјанске и Смоленске области. Пошто је шири рејон Москве остао необезбеђен, у циљу стварања стратегијске резерве и „ударне песнице” руских копнених снага, на западном правцу је, далеко од очигледности, новембра 2014. поново формирана 1. тенковска армија, која је након повлачења из Источне Немачке базирала на смоленском правцу до расформирања 1999. године. У њен састав су, поред елитних дивизија Таманске и Кантемировске, ушле још по једна тенковска и мотострељачка бригада, као и снажне јединице за ватрену и логистичку подршку и обезбеђење командовања. Преформирана 20. армија, чија је команда прешла у Вороњез, преузела је део постојећих јединица и 2016. приступила формирању две мотострељачке дивизије – 3. мотострељачке дивизије на бази дотадашње 9. мотострељачке бригаде и 144. мотострељачке дивизије на основу 28. мотострељачке бригаде која је из околине Јекатеринбурга предислоцирана у околини Јељње. На тај на-

чин је Западни војни округ добио три мотострељачке и једну тенковску дивизију, чиме су његове ватрене и маневарске способности вишеструко порасле. Концентрисањем ефектива 20. армије према Украјини и 6. армије у Лењинградској области, Западни војни округ је образовањем ударне 1. тенковске армије у свом другом ешелону добио снажну потпору у виду покретне групације огромне ватрене моћи.

Нове мотострељачке дивизије формиране су и у саставу Јужног војног округа. Криза у Украјини захтевала је формирање снажне оперативне групације на простору Волгоградске и Ростовске области, односно јужног крака руско-украјинске границе. Зато је 2017. поново образована 8. армија, с командом у Новочеркаску. Њену „ударну песницу” представља 150. мотострељачка Идричко-берлинска дивизија, која је обновљена 2016. у ојачаном саставу с два тенковска и два мотострељачка пука. Нови живот дивизије дислоциране на територији Ростовске области, чија је ратна заставица пободена на зграду Рајхстага 1. маја 1945, симболично је означио реафирмацију борбених традиција из Другог светског рата у условима све оштријег сукоба са западним светом и свеprisутне тенденције умањења доприноса Црвене армије победи над фашизмом, која прати пропаганду против савремене Русије у западним медијима.

АДЕКВАТАН ВОЈНИ ОДГОВОР

Традиционално нестабилан регион Закавказја такође је захтевао адекватан војни одговор на могуће безбедносне изазове и ризике. Зато је у исто време на простору Чеченије поново образована 42. гардијска мотострељачка дивизија, која је у склопу војних реформи расформирана 2009. године. Три бригаде настале након њеног укидања – 17, 8. и 18. мотострељачка – послужиле су крајем 2016. као основа за поновно активирање дивизије. Нова-стара 42. гардијска мотострељачка дивизија, с командом у Ханкали, има унеколико другачију формацијску структуру од осталих

мотострељачких дивизија руске војске, односно има три мотострељачка пука и самостални тенковски баталјон, уместо стандардног тенковског пука у осталим мотострељачким дивизијама. Специфична организацијско-формацијска структура дивизије условљена је карактеристикама терена на простору Чеченије и потребама брзог реаговања на политички турсном подручју.

Започет процес обнове тенковских и мотострељачких дивизија није ограничен само на пограничне зоне и просторе могућих конфликта ниског интензитета већ је раширен и на централне делове земље. Крајем 2016. директно је под командом Централног војног округа у околини Јекатеринбурга, на основу постојећих 32. самосталне мотострељачке и 7. гардијске тенковске бригаде, поново устројена 90. гардијска тенковска дивизија. У њен састав ушла су три тенковска и један мотострељачки пук с припадајућим јединицама за ватрену и логистичку подршку, као и обезбеђење командовања. Својим централним положајем, снажне ватрене и маневарске моћи, она представља ударну маневарску снагу Централног војног округа и моћну потпору ефектива 2. армије на простору Удмуртије, Оренбургске и Самарске области и 41. армије размештене на територији Новосибирске, Кемеровске, Иркутске и Омске области, као и Алтајског краја.

Обнова „тешких” дивизија копнене војске Оружаних снага Руске Федерације представљала је кључну тачку преокрета у процесу војних реформи, која је означила крај политике „уситњавања” њених ударних снага и отворила еру стварања масивних оперативних групација способних за самостално извођење дубоких бојева и операција на широком простору карактеристичном за потенцијална руска ратишта. Засноване на најславнијим традицијама руског оружја, савремено опремљене у процесу убрзане модернизације руске војске, ове дивизије представљају основу њене копнене моћи. |